

Llamp á tramontana.
Tramontana segura.

Vol dir que 'ls núvols passen sobre terra francesa, y van á constituir un centre ciclónich sobre 'ls golfs de Lió ó Génova, y, un cop nascut, bufa la Tramontana, perque, com havem dit, l' Ampurdá queda al darrera del centre nascut.

Las alternativas que experimenta la terra ampurdanesa d' anys molt sechs, ó molt plujosos, han fet que l' estre popular las expliqués dihent:

«Deu envia 'ls seus àngels á repartir la pluja pel món. Quan tornan al cel, 'ls crida d' un á un y 'ls hi pregunta ahont han anat: cada hù diu 'l punt d' ahont ha vingut, y tots s' han descuydat del Ampurdá. Deu 'ls hi diu: ¿es á dir que cap ha passat per l' Ampurdá? Donchs anéuhi tots plegats. Y allavors tots hi abocan l' aygua á bots y á barrals.»

Ara prou, y fins un altre any, estimats lectors, qu' encara quedan tants aforismes com llangonissas.

DIONÍS PUIG.

Del *Calendari del Pagés*, de 1906

LAS CANSONS DE NADAL

Cansó de Nadal ne diuhen los catalans á lo qu' en Castella es *villancico*, en Fransa *noël* y *nouvé* en Provensa.

S' ha de confessar que la literatura popular catalana, tan rica y espléndida en cançons romancescas, históricas, d' amor y costums, ho es molt menys en cançons religiosas y menys encara, dintre d' aquestas, en las *cançons de Nadal*. Al contrari, los provensals tenen en aquest género una admirable profusió.

Sens parlar dels *nouvé* tradicionals, d' aquells que pertanyen á la poesia popular y á aqueix gran poeta anónim y desconegut que s' en diu poble, ab los de Nicolás Saboly se 'n fa un volum, un altre ab los de Francesch Aubert de Marsella, un altre ab los del abat Lambert, un altre ab los del nostre ilustre contemporani Joseph Roumanille, y varis si 's reunissen en colecció los dels moderns felibres Mistral, Aubanel, Roumieux, Tavan, Bonaparte Wyse, Bourelly, Boudin, Brunet, Adolf Dumas, Crousillat, Cannonge, etc.

La cansó de Nadal es á Provensa una de las més frondosas branca de la poesia provensal. es tot un género en aquesta literatura y en aquest género tot un tresor.

Allí tothom coneix y tothom canta, sens que may sían oblidadas en los sopars fraternals de la nit de Nadal, las cançons erament admirables de Saboly, poeta del sigle XVII, de tanta reputació y popularitat que ha merecut estatuas á sa patria, y al poble provençal aqueix recort en una de sas més populars cançons:

Jamay mourrá,
toujours será
¡Saboly, Saboly!
dins dou cents ans,
Ly gent voudrán
¡Saboly, Saboly!

No hi ha res més dols ni més grat que sentir cantar en las voreras del Ródano, per grans masses d' aldeans y obrers, com l' autor d' aquestas rallas ho ha pogut sentir alguna vegada aqueixas tendras cançons de Nadal de Joseph Roumanille, tan plenas d' unció relligiosa y característica senzillesa, com notables per son art, son enginy y sa mestria.

Res hi ha que més tendrament puga impresionar l' ànim com aqueixas grans vetlladas literarias de la nit de Nadal á Provensa, ahont no se sent més que cantar ó recitar, després de las cançons de Saboly y de Roumanille, las d' altres poetas eminentes, com lo *Magnificat* y *La Anunciació*, de Frederich Mistral; *La Bona Nova*, de Crousillat; *Las duas pastoras*, d' Anselm Mathieu; *Los Ignocents*, de Teodor Aubanel, y *Los trovadors en Betlem*, del ilustre princep-poeta Guillerme Bonaparte-Wyse.

Al contrari de lo que passa á Provensa, lo género de las cançons de Nadal, realment inagotable pera la inspiració y la poesia, ha estat descuydat en la antiga y moderna Catalunya. La *Cansó de Nadal* no te aquí aqueix geni, aqueixa elevació, aqueixa escultural magnificencia que te en los demás géneros, tant sa brillant poesia tradicional, com sa inspirada poesia moderna.

No es que sas cançons d' aquesta classe, sas cançons de Nadal, estigan despossehidas de geni y de poesia en son fons y en sa forma en aqueta sobre tot; pero abundan tant en semblants composicions los anacronismes, la familiaritat excesiva, las ideas xavacanas, los rasgos cómichs, y á vegadas massa lliures, que destruheixen per compler l' efecte d' aquetas obras, encara que 's recomanen, com es aixis, per sas imatjes pastorils, per son carácter alegre y per la bellísima melodia de son cant.

Basta per ra convéncers d' aixó donar una llegida rápida á las poesias catalanas d' a-